

BANGKOK

is een Aziatische metropool met twaalf miljoen inwoners en kan de nadelen daarvan moeilijk verbergen: een nooit eindigende en meestal stilstaande verkeersstroom (de nieuwe metro moet soelaas brengen), een chaotische bouwpolitiek en vuile stads- lucht die steeds meer inwoners naar het mondmasker doet grijpen. Maar wie daarnaast kan kijken en ruiken, wordt gecharmeerd door een broeierig stadsleven waarin traditie en moderniteit in één oogopslag te vangen zijn.

Bangkok ligt langs de Chao Phraya. Aan de oevers van die rivier ontstond in 1782 de stad. Daar vind je dan ook het meest traditionele Bangkok. Elke verkenning begint met een boottocht op de brede stroom en de *khlongs*, een wirwar van kanalen en grachten waarrond de oude stadswijken groeiden. Bij de kade van het River Center meren de veerboten aan die elke morgen duizenden inwoners van de overkant naar de kantorenflats in het centrum brengen. Tientallen Vespa-bestuurders staan met warmgedraaide motor klaar om de passagiers tegen betaling en in de kortst mogelijke tijd (en liefst ook levend) door het chaotische verkeer naar hun werk te loodsen. Ook de *long-tail boat* (een soort privé-taxi) die we charteren, legt er de pees op. De bestuurders weten dat hun klanten vaak het water kiezen om de files in de stad te omzeilen en dan is tijd ook in Bangkok geld. We verlaten de rivier gauw voor een zijkanaal en dobberen rustig door een wereld die enkele versnellingen trager draait. We kijken uit op huisjes waarvan de voorzijde aan de waterkant ligt en de achterzijde aan de straatkant. Hier wordt aan en op het water geleefd. Waterplanten worden als veevoer gekweekt, de schrijnwerker vervoert zijn kast per boot, de kruidenier en de slager bieden hun waar aan de voorbijpeddelende wijkbewoners aan. Enkele schuiten vertrekken met dampende kookpotten naar de drijvende markt, die een uurtje buiten Bangkok op een van de kanalen wordt gehouden.

WITTE OLIFANTEN

We zetten opnieuw voet aan wal bij het Groot Paleis. Het uitgestrekte domein is om twee redenen het heiligste der heilige in Thailand. Ten eerste is dit het paleis van koning Bhumibol – met een regeertijd van 57 jaar de koning met de langste carrière ter wereld – en voor de koning heeft elke Thai diep respect. Grapjes, kwaadsprekerij of kritiek zijn de snelste wegen naar het eerste vliegtuig terug (voor de buitenlanders) of naar de donkere achterafkamertjes van het politiekantoor (voor de Thai). Ten tweede is de Wat Phra Kaeo, de tempel van het paleis, de heiligste tempel van het land. Elke inwoner van Thailand wil graag één keer in zijn leven een offer brengen aan de 66,5 centimeter grote Smaragden Boeddha in de tempel die volledig in 24-karaat bladgoud belegd is. De boeddhistische tempels in Thailand blinken uit door een weelderig en kleurrijk samenspel van beeldhouwwerken, mythologische figuren en schilderijen, dubbele lagen bladgoud en veelkleurige daken. Hergebruik van materiaal werd daarbij niet geschuwd: de wanden van de tempel zijn een patchwork van scherven Chinees porselein. Bangkok ontstond als een han-

delsnederzetting waar de Thai met Chinese handelaars rijst voor porselein ruilden. Bij ruwe zee sneuvelde al eens een lading porselein. De kostbare brokken werden hier dan maar als muurdecoratie gebruikt. Vanuit elke hoek of dakgoot slaat een Garuda of een meesterlijk geboetseerde olifant ons gade. De Garuda is een mythologisch wezen – half mens en half vogel – dat symbool staat voor de koning. Een olifant verdient in Thailand evenveel respect als de koning zelf, niet alleen omdat de Aziatische variant van dit werkdier uitblinkt in cleverheid, maar Boeddha zou ooit als een olifant geïncarneerd zijn. Op het platteland wordt een olifant dan ook als een volwaardig lid van de familie beschouwd. Omdat een Thai nooit weet of Boeddha misschien wel zijn olifant uitgekozen heeft om te incarneren? Ook de huidige koning houdt tien witte olifanten als huisdier. In zijn groot uitgevallen huis heeft hij toch plaats zat. En bovendien staat zo'n witte olifant volgens de overlevering symbool voor de hoeveelheid charisma van de koning.

CHIANG MAI OP DE FIETS

Op een uur vliegen van Bangkok ligt Chiang Mai. De tweede stad van Thailand is de uitvalsbasis voor de ontdekking van het interessante noorden van het land. Chiang Mai wordt omgord door bergen en een nog vrij onherbergzame jungle, waarin oude koningssteden, tempels en primitieve bergvolkeren de top-drie van een toeristische rondrit vormen. Maar Etienne Daniëls heeft lak aan dergelijke verplichte nummer-tjes. Deze Limburgse ex-para is elf jaar geleden in Chiang Mai neergestreken en heeft ons achterwerk op een piekfijn onderhouden fiets gezet. Etienne stampte hier een reisbureau uit de grond dat zich in fietstochten gespecialiseerd heeft. Een dag en 52 kilometer lang zal hij met ons langs de rustige boerenbuiten van de stad fietsen. "De fiets is de beste manier om mensen te ontmoeten", weet Etienne. "Je kunt makkelijk contact leggen en bovendien vindt iedereen je sympathiek. De Thai beschouwen je op die manier als een van hen: een sukkelaar die zich niets beters kan veroorloven." Het uitrijden van de stad op een tweewieler langs claxonnerende auto's, zigzaggende bromfietsen en onverwacht strategisch opduikende putten lijkt bij ons op een stuntelig gesukkel in plaats van het vlotte dribbelwerk van Etienne. "Oogcontact zoeken met de chauffeur en nòóit stoppen", legt onze gids de volgens hem meest doeltreffende tactiek uit. Gelukkig fietsen we vrij snel langs de verkeersvrije oever van de Ping-rivier. We moeten er maar de arm uitsteken om de rijpe bananen, kokosnoten, papaja's en mango's te plukken. "Het hele jaar hebben we hier lekker vers fruit. Dat tekent de houding van de mensen meer dan je denkt. Alles groeit hier in overvloed en dus moet niemand aan morgen denken." De opvallende huizen langs de rivier staan op hoge houten palen. Ze werden met gezond boerenverstand functioneel bedacht. De paalwoningen beschermen tegen overstromingen en op de grond levend ongedierte. Binnen op de vliering droogt de rijst, terwijl in de schaduw onder de woning de vrouwen weven en de mannen hout klieven, ijzer smeden of >

Kinderen haasten zich na schooltijd naar huis in het Hmongdorp Hua Na.

THAILAND

Meer dan de helft van de bevolking leeft van de landbouw. Samen met India is Thailand de grootste rijstexporteur ter wereld.

> andere klussen klaren. Etienne: "Vijf dagen geleden is hier op één uur tijd tachtig liter water uit de hemel gevallen. Voor een mens te vergelijken met een mier die een emmer water op zijn kop gekieperd krijgt." Het woord 'regenseizoen' krijgt hier dan ook een heel andere invulling dan bij ons. Wegen en velden staan nog onder water, maar de bananenbomen dragen op die manier de volgende dag wel volle trossen vruchten van vijf rijen dik. Zelfs als het water met bakken uit de hemel valt, moet men niet aan morgen denken.

KERSTMAN IN DE SNEEUW

We trappen langs een handvol tempels en een prachtige chedi, een torenvormige boeddhistische tempel, uit 1286. Lunchen doen we in Baan Tawai, een dorp waarvan de bewoners zich gespecialiseerd hebben in het maken van verfijnd houtsnijwerk. Dat vindt zijn afnemers in shops over heel Thailand. Op een schiereiland tussen de Ping en een zijrivier bereiken we het McKean Rehabilitation Center. McKean was een Amerikaanse protestantse missionaris die hier in 1908 een leprozenkolonie stichtte. Melaatsen werden (en worden soms nog) door boeddhisten als verloren zielen beschouwd, voor wie geen hulp meer kon baten. Ze zijn immers behept met een slecht karma uit hun vorige leven. McKean ontfermde zich in het begin van de vorige eeuw over deze verschop-

pelingen en met behulp van de westerse geneeskunde wist hij er melaatsen van hun ziekte te genezen. Vandaag is de leproserie een bloeiende gemeenschap van een honderdtal genezen (en *by the way* tot het christendom bekeerde) melaatsen. Een van hen is Rabiap Boonma. Als veertienjarig meisje kwam ze in het centrum aan. In haar dorp werd ze verstoten. Kruidenbaden, geestuitdrijvingen en zelfs vuur hadden de lepra niet kunnen stoppen. "Maar hier hebben vijf operaties mij gered en heb ik een nieuw leven opgebouwd. Mijn familie en geboortedorp heb ik nooit meer gezien. Ik ben hier getrouwd, heb twee dochters en verdien een loon met het maken van kerstkaartjes", vertelt Rabiap haar levensverhaal in een notendop. *Merry Christmas*, zwaait een vrolijke kerstman ons vanop zijn arrenslee in de sneeuw toe.

TRADITIONEEL BERGDORP

Het noordelijke grensgebied met Birma is het land van de *hilltribes*. Deze bergvolkeren vestigden zich hier gedurende de laatste drie eeuwen en hun aantal wordt op enkele honderdduizenden geschat. De relatie tussen de Thaise regering en deze tribes is op zijn zachtst gezegd stroef. Eeuwenlang kenden deze traditionele volkeren een nomadenbestaan, maar dat wordt hun nu door de regering verboden. Officieel omdat ze zich met het verbouwen van opium inlieten en omdat hun brandcultuur steeds meer stukken regenwoud in de as legde. En akkoord, tijdens een namiddagtrek door de jungle ontmoeten we ook wel zo'n arme boer die enkele aren woud in de as aan het leggen is >

DE LONG NECKS

In het noorden van Thailand leven de bekende Long Necks, Langnekken of Girafvrouwen. Bij deze bergstam krijgen de meisjes vanaf hun vijfde jaar koperen ringen rond de hals. Volwassen vrouwen dragen gemiddeld 25 ringen, goed voor zes kilo. De ringen worden nooit afgedaan. Het lijkt dat de vrouwen daardoor een langere nek hebben, maar eigenlijk worden borst en schouders door het gewicht naar beneden gedrukt. Een pijnlijke zaak voor de vrouwen, die hun hoofd nauwelijks kunnen bewegen.

Zoals de meeste bergstammen zijn ook de Long Necks gevlucht voor het oorlogsgeweld in Birma. Dat maakt hen kwetsbaar. Reken daarbij het fotoge-

nieke plaatje van de geringde vrouwen en de toeristische exploitatie van dit volk is niet veraf meer. In steden als Chiang Mai en Chiang Rai worden dagexcursies naar de Long Necks aangeboden. Voor een paar muntjes gaan de meisjes gewillig op de foto met de toeristen. Eerlijk, het deed ons op zijn zachtst gezegd een beetje ongemakkelijk voelen. Beter is het misschien om naar de donkere levensverhalen te luisteren van deze vrouwen, die (vaak zonder de mannen) op de vlucht zijn voor geweld en uitbuiting. Volgens de overlevering dragen de vrouwen de ringen omdat een van de stamvrouwen ooit door een tijger in de nek gebeten werd. Mannelijke stamleden dragen geen ringen.

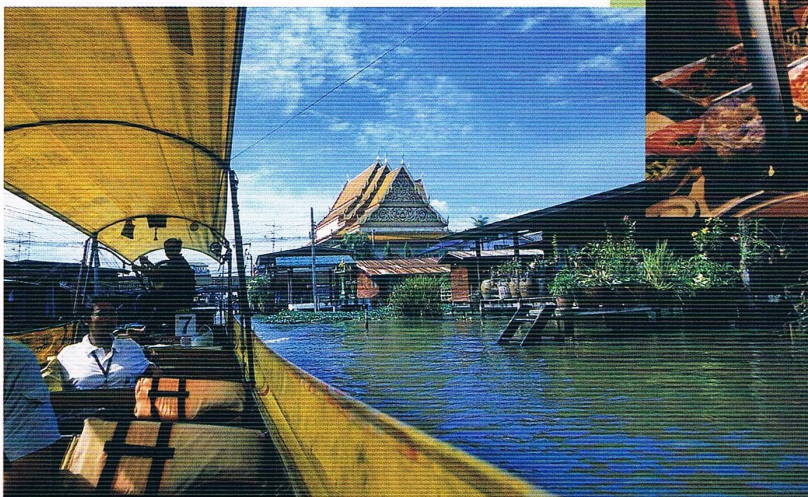
THAILAND

- > om er pindastruiken te planten. Maar op de vraag waarom geen enkele djatiboom in de jungle dikker is dan mijn bovenarm, blijft elke Thai Indisch doof. De djati is de boom die teakhout levert. Begeerd hout in het Westen en dus lucratief. Maar teak moet wel minstens tachtig jaar groeien voor het hakrijp is. Hopelijk is je eetkamer al besteld, want in de Thaise jungle is er geen teak meer te vinden.

De bergvolkeren werden dus maar omgeschoold tot een toeristische bezienswaardigheid. We bezoeken Hua Na, een Hmongdorp in de buurt van Chiang Rai. Oorspronkelijk komen deze Hmongs uit Tibet. Tachtig jaar geleden belandden ze hier, op de vlucht voor het oorlogsgeweld in Birma. Dit is het spijtige lot van haast elk bergvolk in het Thaise noorden. Hua Na ligt te midden van een grote litchiplantage. Iedere dorpsbewoner werkt de plantage of is kolenbrander. Het hout van de litchiboom levert immers de beste houtskool op. Nu en Ahm zijn twee dorpsmeisjes die een redelijk weekloon verdienen in de plantage. Maar net zoals elk bergstam lid dromen ze maar van één ding: een Thais paspoort. "We behoren tot de vierde generatie en toch hebben we enkel recht op een hilltribe-paspoort. Daardoor mogen we niet stemmen en hebben we geen sociale rechten. We mogen zelfs geen werk zoeken in de stad." Alleen trouwen met een Thai kan hun een toekomst bezorgen in dit land. Wat ze dan wel zouden doen als ze een eigen inkomen hadden? "Eerst een eigen huis kopen, zodat we niet meer bij onze ouders moeten inwonen. Daarna een bromfiets aanschaffen en eten voor de varkens kopen." Maar de Thaise regering ziet het anders. Bergvolkeren kunnen maar beter traditioneel naai-, vlechten houtsnijwerk maken en het – getooid in hun traditionele klederdracht – verkopen aan buitenlandse bezoekers. Dat wordt nog lang sparen voor die bromfiets.

GOUDEN DRIEHOEK

We zetten verder koers naar het noorden. Op de zeldzame kruispunten worden marktjes gehouden waar het er erg levendig aan toe gaat en die bovendien erg leerrijk zijn voor een westerling. In teilen wordt voedsel aangeboden waar >

NOORD-THAILAND DE GRANDE-TIPS

BOOTJEVAREN OP DE KOK

Vaar in een snelle traditionele long-tailboot de Kok-rivier af van bij de Birmaanse grens tot Chiang Rai. De tocht van zestig kilometer duurt ongeveer twee uur. Onderweg zie je prachtige landschappen (regenwoud, rijstvelden, grillige rotsen) en kleine vissersnederzettingen voorbijglijden.

FIETSEN ROND CHIANG MAI

Fiets met de Belg Etienne Daniëls door de boerenbuiten rond Chiang Mai. Verwacht onderweg geen spectaculaire *must sees*, maar authentieke ontmoetingen met gewone Thai, die Etienne persoonlijk kent. Voor informatie over de fietstochten surf je naar www.clickandtravelonline.com

DE GOUDEN DRIEHOEK

's Nachts is het raakpunt van Thailand, Birma en Laos de gevaarlijke speeltuin van de opiumtrafikanten. Overdag kun je in een kleine long-tailboot op de brede Mekong (de grensrivier) een tochtje maken langs de drie oevers. Een uitzichtpunt biedt een mooi panorama op de prachtige omgeving. In de Mekong kun je visumvrij aan wal gaan op een Laotiaans (souvenir)eiland.

BEZOEK EEN BERGVOLK

Een dozijn bergstammen leeft in de bergen in Noord-Thailand. Tip: neem je tijd. In plaats van in sneltreinvaart een lijst dorpen af te haspelen, kies je er beter een uit. Vermijd er in groep aan te komen en blijf er enkele uren. Win rustig het vertrouwen van de dorpsbewoners en wissel verhalen uit.

Boven: De Thaise keuken heeft een uitstekende reputatie: gezond, kruidig en redelijk licht.

Links: Met de long-tail boat dobber je in Bangkok door een wereld die enkele versnellingen trager draait. De voorzijde van de huisjes ligt er aan de waterkant. Hier wordt aan en op het water geleefd.